

Aan: De leden van Vereniging VSE

Van: Bestuur Vereniging VSE

Onderwerp: Terugkoppeling regioavonden inzake harmonisatie emeritaatsvoorziening, november 2022

Algemeen

In november 2022 organiseerde VSE regioavonden. Er werden drie avonden gehouden op locatie in Assen (3 nov), Ermelo (9 nov) en Hardinxveld-Giessendam (16 nov). Tot slot vond op 23 november een webinar plaats.

Tijdens deze avonden is het gehele harmonisatieproces toegelicht, evenals de oplossingsrichting uit het rapport. Daarnaast was er voor iedereen de gelegenheid het woord te voeren.

Achter deze link: <https://verenigingvse.nl/regioavonden-2022/> is alle informatie te vinden. Het gaat dan om de rapporten, de gehouden presentaties en een opname van het webinar.

De besprekingen tijdens de regioavonden dienen als belangrijke basis voor het presenteren van een gedragen besluittekst begin 2023. Deze notitie betreft een terugkoppeling van deze avonden.

Inhoud:

Deze notitie bevat de volgende onderwerpen:

1. Presentie.....	1
2. Peilingsformulieren	2
3. Antwoorden op basis van meest gestelde vragen.....	2
4. Maatkerken	6
5. Tot slot.....	8

1. Presentie

Het bestuur kijkt terug op mooie en constructieve avonden. Daarbij mochten we veel van onze leden begroeten. In onderstaande tabel is de presentie per avond weergegeven.

Regioavond	Aantal kerken vertegenwoordigd	Aantal aanwezigen (namens kerken)
Assen	38	61
Ermelo	27	40
Hardinxveld-Giessendam	17	26
Webinar	40	60
	122	187

Dit betekent dat ca. 50% van het aantal leden (lokale GKV-kerken) aanwezig was tijdens één van de avonden. Daarnaast is het webinar inmiddels (per 22 dec.) **87 keer** teruggekeken.

2. Peilingsformulieren

Aan het einde van elke avond was er gelegenheid een peilingsformulier in te vullen. Deze is op persoonlijke titel ingevuld (dus zonder enige besluitvormende waarde) en had als doel inzicht te krijgen in ieders mening. Hieronder is een samenvatting weergegeven.

Aantal ingevulde formulieren	113
Stelling 1 Het eindrapport, toegelicht op deze avond, verstrekt voldoende informatie om een goede beslissing te nemen	
o Eens	81%
o Oneens	14%
o Geen mening	5%
Stelling 2 Ik verwacht dat mijn gemeente zich kan vinden in de gepresenteerde en toegelichte voorstellen	
o Eens	61%
o Gedeeltelijk	24%
o Oneens	7%
o Geen mening	8%
Stelling 3 Voor ons als kerk betekent het aflossen van het tekort:	
o Mogelijk een geheel of gedeeltelijke aflossing binnen 5 jaar	44%
o Voortzetting van de aflossing in termijnen tot 2040 zodat het kostenniveau gelijk blijft	43%
o Anders (hier werd vooral om aanvullende informatie gevraagd)	13%

3. Antwoorden op basis van meest gestelde vragen

Tijdens de regioavonden zijn veel informatieve vragen gesteld die ter plekke goed te beantwoorden waren. Hieronder zijn de vragen en antwoorden beschreven die het meest frequent zijn gesteld en/of die wat complexer van aard zijn.

Wat als ons zielental sneller daalt dan Triple A voorreket?

Bij een aantal kerken leven zorgen over het verloop van kerkleden. Ook en vooral waar het gaat om de hereniging tussen NGK/GKv. Dit kan voor sommige kerkleden aanleiding zijn de kerk te verlaten. De berekeningen zijn gemaakt op macroniveau. Dus op grond van algemene landelijke uitgangspunten. Indien een plaatselijke situatie onevenredig in positieve of negatieve zin afwijkt van het landelijke gemiddelde is regionale afstemming het eerste middel. Waar mogelijk kan en wil VSE adviseren hoe in dit soort situaties maatwerk toe te passen.

T.b.v. de definitieve besluitvorming zal VSE zich op deze problematiek nogmaals bezinnen en bezien of er oplossingsrichtingen uitgedacht kunnen worden (zie ook paragraaf 5).

Het dalend zielental is verder een gegeven en extra argument om zo snel mogelijk de schuld af te lossen. Waar kerken reserves hebben is het om deze reden aan te bevelen sneller af te lossen. Voor kerken die geen reserves hebben verdient het aanbeveling extra fondsenwerving op te starten. VSE stelt ter ondersteuning daarvan een communicatiepakket en adviseurs ter beschikking.

Wordt het driejaarlijkse zielen-gemiddelde nog herijkt per 2027?

In het voorstel dat nu voorligt wordt uitgegaan van het gemiddelde over 2020, 2021 en 2022. Dat is nog steeds het uitgangspunt. Het bestuur zegt wel toe dit punt mee te nemen in de overwegingen bij het tot stand brengen van het conceptbesluit (zie ook paragraaf 5).

Is de schuld rentedragend en hoe zien we dat terug in de aflossing?

Door de inhoudelijke besprekingen die we met de kerken mochten voeren is een mogelijk misverstand in uitleg en interpretatie geconstateerd over het aflossen van de schuld en het rentedragende karakter daarvan. Het is daarom goed het volgende te melden:

- o De schuld per 2027 is rentedragend.
- o In het aflosschema van Triple A (variant D2) is de rente (van 3,5%) en aflossing teruggerekend naar quotum per lid. Het gaat om 13 aflosjaren (2027 t/m 2039) als gekozen wordt voor volledig in termijnen betalen.
- o Dit aflosquotum (van aflossing en rente) gaat jaarlijks met 1 % omhoog. Samen met de te verwachten premiestijging van PFZW stijgen de kosten jaarlijks met 2% op macroniveau. Die 2% is de maximale stijging die het bestuur voor ogen heeft om gelijke tred te houden met de huidige kostenontwikkeling.
- o Aflossing van de schuld op of vóór 2027 verschaft VSE een rentevoordeel (over compensatie wordt nog nagedacht).
- o Aflossen in termijnen tot 2040 laat dus een jaarlijkse verhoging zien zoals Triple A voorrekenet.

Voor concrete rekenvoorbeelden verwijzen we naar het hoofdstuk *maatkerken* verder in dit document.

De schuld is per 2027. Wat betekent dit voor de jaren 2024, 2025 en 2026?

Hoofdstuk 5.3 van het door VSE opgestelde eindrapport riep vragen op. Vooral het punt wat dit nu precies betekent voor de jaren 2024-2026. In 2024 wordt een voorlopige schuldnota verzonden voor de schuld die per 2027 van toepassing is. Tot 2027 blijven de lasten volgens de huidige methode van "eigen beheer" gelden. Vanaf 2027 ontstaat een opgesplitste stroom van enerzijds PFZW premie (opbouw) en anderzijds aflossing van de schuld bij VSE.

In de jaren 2024-2026 geldt dus hetzelfde hoge quotum waarbij schuld en opbouw in één bedrag zit. Daarbovenop komt de voorlopige schuldnota met de stand per 2027. Wil een kerk vanaf 2024 alleen nog maar opbouwquotum betalen dan is de schuld per ziel per 2024 van toepassing (namelijk € 521/ziel; Triple A, schema D2).

Vanaf 2027 kan de aflossing starten van het bedrag per die peildatum met daarnaast afdracht van PFZW premie voor de opbouwjaren. In de maatkerken verderop in dit document is dit in getallen uitgedrukt.

Welke voordelen heeft een kerk bij eerder aflossen van de schuld op of vóór 2027?

Het eerste voordeel is verlaging van de jaarlijkse kosten richting VSE. Na aflossing blijft alleen het opbouwquotum cq de PFZW-premie over. Het tweede voordeel zit in de urgentie rond een mogelijke daling van het zielental. Het verder opschuiven van de lasten (met naar verwachting

minder leden) is onwenselijk. Tot slot kost het aflossen uiteindelijk meer dan het bedrag bij directe aflossing. Het bestuur buigt zich nog over het eventueel "belonen" van eerder aflossen.

Kan VSE voor een kerk de financiële consequenties voorrekenen?

Onderaan dit document (paragraaf 4) zijn drie maatkerken uitgewerkt op basis van het Triple A D2 scenario. Dit blijven berekeningen op basis van de eerder gemaakte aannames en uitgangspunten. Een exacte berekening is op voorhand niet te maken.

Hoe informeer ik straks mijn gemeente?

Na besluitvorming in april 2023 verwerkt VSE de informatie tot een voorlichtingspakket voor gemeenteleden. Ook worden mensen beschikbaar gesteld om mee te denken bij extra fondsenwerving indien dat nodig en wenselijk is.

Wat houdt de KNIP per 2027 in?

De KNIP houdt in dat per 1 januari 2027 de voormalig GKv-predikanten alleen voor de toekomstige jaren gaan opbouwen bij PFZW. Het verleden blijft "achter" bij VSE. Pas als VSE een 100% dekkingspercentage heeft bereikt zal worden gekeken of en in hoeverre volledige inkoop van het verleden door PFZW mogelijk wordt geacht. Dit speelt waarschijnlijk niet eerder dan het jaar 2040.

Wat als de nieuwe pensioenwet niet doorgaat? Betekent dit een wijziging in overstap van GKv-predikanten naar PFZW?

Toen het gesprek over latere aansluiting van GKv-predikanten met PFZW plaatsvond, was er sprake van een concrete planning. Dit leidde tot de datum van 1 januari 2027. Gezien de huidige politieke onrust over dit onderwerp zal in 2023 opnieuw contact met PFZW worden gezocht. Of dit iets gaat betekenen voor genoemde datum in 2027 is nog niet duidelijk.

Waarom per 2027 de schuld op de balans opnemen? Is dat niet onwenselijk?

Eigenlijk verandert er niets aan de "schuldpositie" van kerken. Vanaf 2015 wordt weliswaar het inhalen van het verleden via een quotum geheven maar is ook geadviseerd dit onderdeel apart toe- en uit te lichten in de plaatselijke jaarrekening. VSE stelde hiervoor voorbeeldteksten ter beschikking.

De schuld opnemen op de balans betekent het verder formaliseren van de nog te ontvangen tegoeden. Uiteraard kan een balanspost een externe financiering moeilijker maken. Echter bij beoordeling van cijfers zal een bank ook de exploitatie beoordelen. Als de schuldverplichting niet op de balans zou staan, is de aflossing daarvan wel te vinden in de exploitatie. Het feit van deze schuld zal dus altijd meewegen in financieringsvraagstukken.

Zijn de predikanten akkoord met deze wijzigingen?

In de brede harmonisatie-werkgroep is ook de predikantenvereniging vertegenwoordigd. Die werkgroep buigt zich over het volledige pakket van materiele regelingen voor predikanten. Deze regelingen worden ook geharmoniseerd tot één. De pensioenplannen maken daar onderdeel van uit. De gehele werkgroep, dus ook de predikantenvereniging, is betrokken en akkoord met de voorliggende voorstellen.

Wat zijn de consequenties voor de NGK kerken?

Aan de NGK kerken wordt een solidariteitsbijdrage gevraagd voor 5 jaren. Dit om de hogere kosten voor aansluiting bij PFZW iets te dempen. Daarnaast worden de NGK kerken vanaf 2024

medeverantwoordelijk voor beleid van VSE en vanaf 2027 ook voor het fonds. Mocht in de periode richting de aflossingen tot 2040 blijken dat financiële ingrepen nodig zijn dan dragen de voormalig NGK-kerken hierin mee. Een ingreep betekent niet direct bijstorten van geld. Het aanpassen van het indexatiebeleid of tijdelijk accepteren van een kleine onderdekking kan ook een beleidsaanpassing zijn. Het opstellen van een detail risicoanalyse wordt weinig zinvol geacht omdat teveel externe factoren van invloed zijn.

Waarom wordt van de solidariteit afgestapt? Kan de schuld ook niet jaarlijks met een quotum/ziel?

Vanaf 2024 zijn we op alle fronten één kerkverband. Vanaf 2024 zijn er dus alleen nog voormalige -GKv en -NGK leden. Het bestuur registreert deze "bloedgroepen" om tot 2030 nog enkele zaken solidair uit te smeren. Maar het voor langere tijd splitsen van deze voormalige groepen is ondoenlijk. NGK heeft aangegeven niet medeverantwoordelijk te kunnen en willen zijn voor de schuld uit het verleden. Daarom wordt deze per 2024 individueel aan GKv kerken doorbelast.

Ook werd gevraagd of het solidair omslaan van PFZW premie vanaf 2030 niet een optie is. Daarover spraken we ook met NGK. NGK werkt al jaren met het principe alleen premie te betalen indien een predikant aan de gemeente verbonden is. Dit systeem werkt positief vooral ook omdat kerken daarmee meer vrijheid hebben in keuzes voor bijvoorbeeld een kerkelijk werker. Het blijven doorbelasten van pensioenkosten aan kerken die geen predikant hebben maar wel bijvoorbeeld een kerkelijk werker, wordt als belemmering ervaren. Mede hierdoor ervaren wij dat de solidariteit zoals die op dit moment binnen het GKv-kerkverband bestaat m.b.t. de emeritaatsvoorziening op langere termijn niet meer houdbaar is.

Wat als een gemeente opheft vóór de hereniging of een gemeente volledig uit het kerkverband stapt?

VSE heeft een reglement voor het in- en uittreden van leden. Ook bij opheffing zijn afspraken gemaakt in die reglementen. Het komt er samengevat op neer dat betreffende kerken een afkoopsom aan VSE moeten betalen om net als alle andere kerken hun verantwoordelijkheid voor de schuld te nemen.

Wat zijn de consequenties voor samenwerkingsgemeenten waar CGK in betrokken is?

In het eindrapport van VSE is wel ingegaan op grensverkeer en samenwerkingsgemeenten met NGK/GKv. Het aspect van samenwerking waarbij ook CGK betrokken is, is nog onderbelicht. Dit vraagt wellicht maatwerk. Het bestuur neemt dit vraagstuk mee (zie paragraaf 5).

In hoeverre is de uitkomst van de OPAL-analyse (lange-termijn rendementsanalyse) een momentopname? Is het meten op meerdere momenten niet betrouwbaarder?

Het bestuur zal zich hierop beraden en neemt dit mee in de beraadslagingen over de definitieve besluittekst (zie paragraaf 5).

4. Maatkerken

Hieronder zijn drie maatkerken uitgewerkt. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor aflosschema en solidaire PFZW premiejaren zie Triple A: schema D2.
- Voor vergelijking met de huidige situatie zie Triple A: schema 0.4.
- Zielental daalt jaarlijks met 1,75%.
- Maximale lastenstijging van 2%.
- Hoogte van quotum is conform berekening Triple A. De meest recente verhoging (in 2022 besloten) is daar nog niet in verwerkt.
- Rentedragende component zit in het aflosschema verwerkt waarbij o.a. ook rekening is gehouden met verloop predikanten, toekomstige indexaties, rendement van 3,5% en daling van de benodigde voorziening (VSE sluit het fonds voor toekomstige opbouw per 2027). Zie voor alle overige rekenkundige uitgangspunten het rapport van Triple A ([klik hier](#)).
- Voor het berekenen van de PFZW premie (vanaf 2027, solidair volgens Triple A schema, vanaf 2030 individueel) geldt het premieniveau van 2022 vermeerderd met een jaarlijkse stijging van 2%.

Maatkerk 1					
				Situatie: - 200 zielen - geen predikant tot 2040 - Kerk lost schuld af tot 2040	
				Jaar	Huidig
		Toekomstige opbouw PFZW in bedrag per jaar	Aflossing schuld in bedrag per jaar	Totaal toekomst	
2024	€ 13.044	€ 13.044		€ 13.044	In de jaren 2024-2026 geldt totaal-quotum; schuld + opbouw.
2025	€ 14.331	€ 12.944		€ 12.944	
2026	€ 14.362	€ 12.972		€ 12.972	
		OVERSTAP NAAR PFZW ↓			
2027	€ 14.393	€ 6.098	€ 6.901	€ 12.999	Schuldnota bedraagt: €448,13 * 200 = € 89.626
2028	€ 14.424	€ 6.042	€ 6.985	€ 13.027	
2029	€ 14.455	€ 5.956	€ 7.099	€ 13.055	
		PFZW INDIVIDUEEL ↓			
2030	€ 14.486	-	€ 7.349	€ 7.349	
2031	€ 14.517	-	€ 7.367	€ 7.367	
2032	€ 14.549	-	€ 7.401	€ 7.401	
2033	€ 14.580	-	€ 7.534	€ 7.534	
2034	€ 14.611	-	€ 7.491	€ 7.491	
2035	€ 2.882	-	€ 7.487	€ 7.487	
2036	€ 2.891	-	€ 7.521	€ 7.521	
2037	€ 2.774	-	€ 7.587	€ 7.587	
2038	€ 2.963	-	€ 7.712	€ 7.712	
2039	€ 3.030	-	€ 7.687	€ 7.687	
					Saldo aflossing: € 96.121

Maatkerk 2				
			Situatie: - 400 zielen - 1 predikant tot 2040 - Kerk lost schuld direct af per 2027	
			Voor premie PFZW: - Traktement € 5.000/maand	
Jaar	Huidig	Volgens toekomstplan		Opmerking
		Toekomstige opbouw PFZW in bedrag per jaar	Aflossing schuld in bedrag per jaar	totaal
2024	€ 26.087	€ 26.088		€ 26.088
2025	€ 28.663	€ 25.887		€ 25.887
2026	€ 28.725	€ 25.944		€ 25.944
		OVERSTAP NAAR PFZW ↓		
2027	€ 28.786	€ 12.197	€ 179.252	€ 191.449
2028	€ 28.848	€ 12.084	-	€ 12.084
2029	€ 28.910	€ 11.913	-	€ 11.913
		PFZW INDIVIDUEEL ↓		
2030	€ 28.972	€ 15.555	-	€ 15.555
2031	€ 29.035	€ 15.866	-	€ 15.866
2032	€ 29.097	€ 16.183	-	€ 16.183
2033	€ 29.160	€ 16.507	-	€ 16.507
2034	€ 29.222	€ 16.837	-	€ 16.837
2035	€ 5.764	€ 17.174	-	€ 17.174
2036	€ 5.783	€ 17.517	-	€ 17.517
2037	€ 5.548	€ 17.868	-	€ 17.868
2038	€ 5.926	€ 18.225	-	€ 18.225
2039	€ 6.061	€ 18.589	-	€ 18.589
				Saldo aflossing: € 179.252

Maatkerk 3					
			Situatie: - 900 zielen - 2 predikanten tot 2040 - Kerk lost (rest) schuld af per 1 januari 2033		
			Voor premie PFZW: - Predikanten hebben traktement van € 6.000/maand		
Jaar	Huidig	Volgens toekomstplan			Opmerking
		Toekomstige opbouw PFZW in bedrag per jaar	Aflossing schuld in bedrag per jaar	totaal	
2024	€ 58.696	€ 58.698		€ 58.698	In de jaren 2024-2026 geldt totaal-quotum; schuld + opbouw.
2025	€ 64.492	€ 58.246		€ 58.246	
2026	€ 64.630	€ 58.373		€ 58.373	
		OVERSTAP NAAR PFZW ↓			
2027	€ 64.769	€ 27.442	€ 31.053	€ 58.495	Schuldnota bedraagt: €448,13 * 900 = € 403.317
2028	€ 64.909	€ 27.189	€ 31.432	€ 58.621	
2029	€ 65.048	€ 26.803	€ 31.945	€ 58.748	
		PFZW INDIVIDUEEL ↓			
2030	€ 65.188	€ 38.945	€ 33.070	€ 72.015	
2031	€ 65.328	€ 39.724	€ 33.151	€ 72.875	
2032	€ 65.469	€ 40.518	€ 33.306	€ 73.824	
2033	€ 65.609	€ 41.329	€ 225.413	€ 266.742	Aflossing restschuld
2034	€ 65.750	€ 42.155	-	€ 42.155	
2035	€ 12.969	€ 42.998	-	€ 42.998	
2036	€ 13.011	€ 43.858	-	€ 43.858	
2037	€ 12.483	€ 44.736	-	€ 44.736	
2038	€ 13.333	€ 45.630	-	€ 45.630	
2039	€ 13.637	€ 46.543	-	€ 46.543	
					Saldo aflossing: € 419.370

5. Tot slot

Het bestuur neemt de resultaten van de regioavonden mee om begin 2023 te komen tot een besluittekst. Deze zal worden voorgelegd in de Algemene Ledenvergadering op DV **12 april 2023**.

In dit proces zal het bestuur speciaal aandacht besteden aan:

- Hoe om te gaan met fixering ledental? Is herijking op een later moment nog nodig?
- Het eventueel door Triple A laten berekenen van annuïtaire aflosschema's.
- Wat zijn de consequenties voor samenwerkingsgemeentes met CGK?
- Is het verschaffen van een financieel voordeel aan kerken bij direct of eerder aflossen reëel?
- Is het reëel om de vermogenspositie per 31-12-2023 als uitgangspunt te nemen voor herrekening van de schuldpositie? Dit in verband met het uitzonderlijke inflatie-jaar.
- Moet de uitkomst van OPAL-analyse (lange-termijn rendementsverwachting) begin 2023 opnieuw bekeken worden? Dit om minder afhankelijk te zijn van momentopnames en om een meer lange-termijn 'lijn' vast te houden.